

FILOSOFIE

De meest vervelende vraag aan een filosoof, is de vraag wat filosofie is. Het antwoord 'liefde voor / verlangen naar wijsheid' volstaat niet, omdat de begrippen liefde, verlangen en wijsheid onduidelijk zijn. De eigenlijke taak van de filosoof is vervolgens die begrippen weer te omschrijven, zodat enige helderheid zou moeten ontstaan. Een vrijwel onmogelijke taak! Zie hier waar de filosoof voor staat: de onmogelijke opgave helderheid te bieden over zaken die troebel zijn. Tegelijkertijd blijken juist die zaken de mens enorm aan te trekken, omdat de uitleg ervan inzicht biedt in de meest menselijke aspecten van het bestaan: liefde, verlangen, kennis, lust, identiteit, bewustzijn, denken, verstand en emotie, om enkele van die aspecten te noemen. De reden waarom wij filosoferen – ondanks dat onze filosofieën nooit sluitend zijn – is dat wij mens zijn.

Zelf omschrijf ik filosofie altijd als 'denken over denken'. Het draait om het voortdurend terugkijken naar het denken (en handelen) van jezelf en anderen. Met de kennis die je dan opdoet, leer je vervolgens een blik vooruit werpen.

Op Sg. St. Ursula krijgt filosofie vorm in zowel onder- als bovenbouw. Het vak kent daarmee een doorlopende leerlijn, vooral binnen de opzet van Levensbeschouwelijke Vorming. In de bovenbouw (als keuzevak op het VWO) verschilt filosofie niet van andere vakken wanneer het gaat om huiswerk, leerwerk en noodzakelijke motivatie. Filosofie is – in tegenstelling tot wat leerlingen nog wel eens denken – niet hetzelfde als plompverloren je mening spuien. Mijn ervaring is dat voor het vak filosofie een behoorlijke dosis werk verricht moet worden en dat een aantal noodzakelijke voorwaarden aanwezig moet zijn, wil je als leerling in dit vak slagen en plezier hebben. Iemand die niet graag leest, zich niet graag de kop breekt over abstracte vraagstukken, niet graag schrijft, niet graag in het algemeen met taal bezig is en meent alle antwoorden al te bezitten, raad ik af te kiezen voor dit vak. Wie echter beschikt over een behoorlijke dosis nieuwsgierigheid, graag vragen stelt over datgene wat het leven te bieden heeft, geen genoegen neemt met het eerste het beste antwoord, zich iedere dag weer blijft verwonderen over zichzelf en de wereld om hem heen, graag een poging onderneemt zijn gedachten zo helder mogelijk uit te drukken in taal en benieuwd is naar antwoorden die anderen al eens geformuleerd hebben, raad ik aan zeker te beginnen met filosofie als vak op St. Ursula.

Het vak is in het middelbaar onderwijs opgezet rondom vier domeinen, te weten ethiek, filosofische antropologie, kenleer en wetenschapsfilosofie. De hoofdvragen die in deze domeinen behandeld worden, zijn 'hoe moet ik handelen', 'wie ben ik', 'wat kan ik weten' en 'wat is wetenschap'. Het onderwerp van het Centraal Examen is om de drie jaar wisselend en is momenteel 'de vrije wil'. Verder wordt een keur aan onderwerpen behandeld waaronder kunstfilosofie en sociale filosofie. De aangeboden stof is duidelijk gestructureerd, maar met plaats voor eigen invulling van zowel docent als leerling.

Overhoringen worden altijd uitgevoerd middels zogenaamde open vragen, met veelvuldig gebruik van citaten; meer inzicht dan kennis! Hiernaast kennen de eerste twee leerjaren (V4 en V5) telkens drie praktische opdrachten, meestal bestaande uit het schrijven van een essay of betoog of het uitvoeren van een literatuuronderzoek. Praktische vaardigheden zoals redeneren en schrijven krijgen hierdoor een niet te onderschatten plek in het filosofieonderwijs.

Voor verdere informatie verwijs ik naar het vaklokaal *ssu ho keuze filosofie* in It's Learning, voor leerlingen van VWO 3 altijd te bereiken. Ouders en andere belangstellenden kunnen verdere uitleg vinden op de volgende site:

<https://sites.google.com/a/ursula.nl/filosofiealskeuze/home>